

Principalele teme abordate de Mihai Eminescu-prima parte

Natura si iubirea, principalele repere tematice eminesciene, apar mai mult ca absenta decat ca prezenta materiala imediata, fiind proiectate de obicei in vis si reverie. Mai ales imaterialitatea femeii, in idile, este rezultatul unei asemenea proiectii. Nu intamplator registrul caracteristic liricii eminesciene este impregnat de melancolie. Dupa unii critici, melancolia este "sursa primordiala si cea mai profunda a lirismului eminescian", "factorul determinant cel mai adanc al unitatii operei si al tonalitatii ei inconfundabile". Acest "sentiment existential fundamental" se intinde pe un registru complet al traiirii "de la tristetea vaga pana la sentimentul neantului universal" (George Gana, Melancolia lui Eminescu).

Umbrele melancoliei intuneca deopotriwa spatiul si timpul, apartinand unui cadru nocturn peste care se revarsa lumina palida a lunii - "regina noptii moarta", care predispune la somn si vis. Primul volum al poetului ar fi trebuit sa se intituleze Lumina de luna (cum noteaza poetul pe marginea unui manuscris). Spatiul si timpul poetic eminescian apartin unui univers hipnotic primordial, proiectat de obicei la dimensiuni cosmice. Dupa G. Calinescu, doua sentimente fundamentale sustin acest univers in semicerc: al nasterii si al mortii, care corespund celor doua instincte fundamentale: eros si thanatos. Intre cele doua mediaza somnul, ca o punte. Erotica eminesciana este expresia unei "instinctualitati inocente", dar criticul nu exclude, in "romantele" de mai tarziu, si o atitudine petrarchizanta de adorare a fiintei iubite (insa inaccesibila) si de sublimare a "iubirii car-nale" din idile. Desi plasate in natura feerica, sub efectul hipnotic al lunii, scenele de dragoste se patrund de "farmecul dureros" al visului erotic. Tudor Vianu observa ca de fiecare data poetul evoca o iubire trecuta sau viitoare, niciodata una prezenta. De unde, aerul trist si visator ce invaluieste idila eminesciana, al carei ecou se prelungeste intr-un amestec indescriptibil de voluptate si durere. Traite pana la epuizare, voluptatea se transforma in durere si durerea in voluptate.

Recuperarea starii de farmec si a armoniei eului cu lumea se produce in cadrul natural paradisiac al codrului, izvoarelor, lacului, stelelor, lunii si al boltii senine [Dorinta, Floare albastra, Povestea teiului etc.) Cuplul de indragostiti reface, astfel, cuplul originar adamic dintr-o perspectiva a armoniei cosmice, din care nu lipseste inasa moartea. Este vorba de "moartea-somn echivalenta iubirii" (Ioana Em. Petrescu, Eminescu.)